

STAP 1

Ik merk dat de leerling zich niet goed voelt in bepaalde situaties (nieuwe, onbekende, andere situaties en personen).

STAP 2

Dit wil ik bereiken met mijn leerling ... (concreet en klein)

Coachende vragen

- Wat maakt dat je vindt dat de leerling moeite heeft met bepaalde situaties? Wat zie of hoor je nu en wil je graag anders zien?
- Heb je zicht op hoe het komt dat de leerling moeite heeft met bepaalde situaties?
- Wat zou er tof zijn als je straks als leerkracht kan zeggen: mijn leerling voelt zich op elk moment goed? Wat zal je dan zien of horen? Wat zou er dan veranderd zijn?
- Noteer hier de concrete en behapbare stappen die je verwacht van de leerling om te kunnen zeggen: "Nu voelt deze leerling zich goed in de klas, ongeacht de situatie." Bekijk samen met de leerling welke van deze stappen al lukken/kunnen lukken.

STAP 3

Deze mogelijke sterktes van mijn leerling kan ik inzetten om het vooropgestelde doel te bereiken ...

Coachende vragen

- Heb je zicht op de positieve kenmerken van de leerling? Indien niet of onvoldoende gekend, ga dan actief op zoek naar sterktes. Mogelijke hulpbronnen zijn: ouders, klassenraden, LVS, gesprek met leerling ...
- Bij sterktes denken we aan (cognitieve, affectieve en psychomotorische) vaardigheden, attitudes, kwaliteiten, karaktereigenschappen van de leerling.
- Wanneer lijkt de leerling zich wel goed te voelen? Hoe merk je dat?
- Waar gaat het wel goed (School? Vrije tijd? Thuis?) Kunnen we daar zien of het de leerling wel lukt om zich aan nieuwe & onbekende situaties aan te passen.
- Hoe komt het dat het dan lukt om zich aan te passen aan nieuwe & onbekende situaties?

STAP 4

Dit zou mijn leerling nodig kunnen hebben ...

Een leerkracht die

- voorspelbaarheid en structuur biedt en de leerling voorbereidt op spannende momenten
- de leerling motiveert en begeleidt bij oefeningen om zich rustiger te voelen
- de leerling helpt om zicht te krijgen op hoe zijn eigen gedachten zijn gedrag beïnvloeden
- die kalm, geduldig, voorspelbaar en feitelijk is en een positieve houding behoudt
- die de leerling sociale regels aanleert (bijv. het geven van een hand, wanneer te groeten), reduceert en concretiseert sociale regels
- helpt bij conflicten
- hem/haar helpt bij het herkennen en benoemen van emoties
- de leerling helpt emoties aan een situatie te koppelen
- leert de leerling verschillende emoties bij anderen te herkennen en te benoemen
- emoties op een neutrale manier benoemt
- ook oog heeft voor de talenten van de leerling
- die duidelijk, kort, concreet en expliciet communiceert.
- rollenspelen en 'doen-alsof'-spelen vermijdt
- samenwerkingsactiviteiten langzaam opbouwt
- discussies afkapt
- de leerling helpt situaties nadrukkelijk uit te leggen in heldere taal, die maar voor één uitleg vatbaar is (ook visueel maken, picto's)
- vrije momenten voor hem/haar invult, zodat hij hierdoor niet kan worden overspoeld
- de positieve spreekvorm gebruikt. Zeg niet wat de leerling niet mag doen, maar geef concreet aan wat wel van hem/haar verwacht wordt en plaats dit in de context (= waarom in deze situatie...)
- die het dagprogramma duidelijk maakt evt. gevisualiseerd met pictogrammen
- die de regels voor zelfstandig werken stapsgewijs inoefent
- die duidelijk is waar de leerling met een opdracht start, wat af moet zijn, wanneer het af moet zijn en wat de leerling kan doen als hij/ zij klaar is
- zorgt dat de lesstof functioneel en afwisselend is
- de spanningsboog vergroot middels een beloningssysteem
- die de stappen visualiseert of opschrijft
- lesovergangen en veranderingen tijdig aangeeft bij de leerling
- controleert of de leerling werkelijk begrepen heeft waar iets over gaat (en niet alleen iemand 'napraat'), zodat de leerling niet overschat wordt. **CONTROLE VAN BEGRIP (8)**

Instructie die

• ...

Een leeromgeving die

- zo voorspelbaar mogelijk is, wees consequent in je handelen (doe wat je zegt) en baken duidelijk af wat de leerling gaat doen, wanneer, met wie, waar en hoe(lang)
- gestructureerd is (bv. een gestructureerd dagprogramma; wat leidt tot positieve zelfbevestiging, méér rust en een positief zelfbeeld)
- afgeschermd kan worden van auditieve en visuele afleidende prikkels

Leeractiviteiten/materialen die

- op een overzichtelijke manier en op een vaste plek liggen voor de leerling

• ...

Opdrachten of taken die

- niet een te groot beroep doen op samenwerken
- kort en eenduidig zijn
- geleidelijk worden opgebouwd (van enkelvoudig naar meervoudig)
- uitdagend en op niveau zijn

• ...

Groeps-/klasgenoten die

- laten zien wat de leerling zou kunnen doen in die situaties en die dit met hem willen oefenen
- model kunnen staan voor gewenst sociaal gedrag
- de leerling accepteren zoals hij/zij is

• ...

Feedback

- waarbij gebruik wordt gemaakt van positieve bekrachtiging gericht op het gewenste gedrag, zodat de leerling weet dat dit gedrag goed is en zich vaker zo zal gedragen
- die tijdig en zakelijk is (bij voorkeur: feed up, feed back en feed forward)
- die concreet benoemt wat de leerling goed doet

• ...

Ouders die

- hem/haar thuis al voorbereiden op het week/dagprogramma, bijvoorbeeld d.m.v. een kalender, zodat de leerling weet waar hij/zij aan toe is en hier soepeler in mee gaat

• ...

STAP 5

Deze maatregel(en) kan ik toepassen om mijn leerling te helpen ...

- Spreek de dagindeling door en kondig veranderingen in het rooster altijd aan.
- Kijk samen op welk moment de situatie zich voordoet en wat de leerling kan doen om zich wel goed te voelen. (Schrijf deze stappen eventueel op.)
- Communiceer helder en duidelijk volgens het wie-wat-waar-wanneer-en-hoe-principe (**GEEF ME DE 5 (24)**).
- Koppel de leerling aan (een) maatje(s) en bespreek wat je van beiden verwacht (voordoet, nadoet, hulp vragen, hulp bieden en hoe).
- Leer de leerling ontspannings- en ademhalingsoefeningen toe te passen.
- Breng de belemmerende gedachten in beeld (opschrijven of tekenen) en probeer deze om te zetten naar helpende gedachten. Hanteer eventueel het **GGGG-MODEL (13)**.
- Benoem successen en vier ze.
- Voor de communicatie
 - Trek eerst aandacht.
 - Laat afwerken waarmee hij of zij bezig is.
 - Zorg dat het kind je kan zien.
 - Spreek het kind persoonlijk aan als een klassikale of groepsinstructie niet door hem of haar opgevolgd wordt.
- Talige communicatie
 - Gebruik weinig woorden, korte zinnen.
 - Geef eenduidige opdrachten.
 - Vul figuurlijk taalgebruik aan met de letterlijke betekenis. 'Was je handen in het toilet, dus aan de wastafel bij de toiletten.'
 - Gebruik concrete taal, dus taal waarbij je een beeld kunt zien.
 - Vertraag je communicatiesnelheid.
 - Geef bedenktijd; indien ze na een tijdje niet reageren, herhaal dan letterlijk je boodschap.
- Concrete communicatie
 - Gebruik visuele hulpmiddelen zoals pictogrammen, tekeningen, dagplanning, weekschema,...
 - Gebruik stappenplannen en checklijsten voor complexe taken die weerkeren.
 - Spreek concreet af hoe het kind om hulp vraagt, bijvoorbeeld vinger opsteken, kaart met 'help' opsteken, ...
- Organisatie van klasactiviteiten
 - Organiseer individueel werk tijdens groepswork ('working apart together'-systeem) en of duidelijke (lieft gevisualiseerde) rolverdeling.
 - Geef een eigen hoekje voor materiaal.
 - Plaats in de klas van waaruit overzicht mogelijk is of met weinig prikkels.
- Sociale activiteiten/omgeving
 - Stel een buddy of een vriendgroep aan.
 - Bied een afkoelplekje.
 - Duid persoon aan die de leerling kan aanspreken bij conflicten.
 - Structureer de speeltijd.

